

Mieli 2009 –työryhmän ehdotukset

Maria Vuorilehto
Lääkintöneuvos
STM

Mieli -2009

- Kansallinen mielenterveys- ja päihdesuunnitelma
- Sosiaali- ja terveysministeriön asettaman työryhmän ehdotukset mielenterveys- ja päihdetyön kehittämislinjaukset vuoteen 2015
- Mielenterveys- ja päihdetyön kehittämistä linjataan ensimmäisen kerran yhtenä kokonaisuutena valtakunnallisella tasolla.

Taustaa

- Mielenterveyshäiriöihin liittyvä työkyvyttömyys on lisääntynyt
- Alkoholinkäyttöön liittyvä kuolleisuus työikäisillä ihmisillä on lisääntynyt

Suunnitelmassa tavoitteena

- Vahvistaa mielenterveys- ja päihdeasiakkaan asemaa
  - leimautumiseen ja syrjintään muutos koulutuksella
- Edistää mielenterveyttä ja päihteettömyyttä
- Ehkäistä haittoja
- Avo- ja peruspalvelupainotteiset palvelut
  - helposti tavoitettavat
  - joustavat
  - yhden oven periaatteella
  - yhdistetyt mielenterveyshäiriöiden ja päihdehoidon avohoitoyksiköt.

Edellytykset

Lainsäädännönmuutoksia

Resurssien kohdentamista mielenterveys- ja päihdetyöhön

Koulutukseen panostamista

**TYÖKULTTUURIN JA TOIMINTATAPOJEN
MUUTOKSIA!**

I Asiakkaan asemaa vahvistetaan

- 1. Mielenterveys- ja päihdeongelmaisten yhdenvertaisuutta palveluihin pääsyssä ja niiden saamisessa vahvistetaan ja mielenterveys- ja päihdeongelmiin paneudutaan samalla vakavuudella kuin muihinkin terveysongelmiin.
  - peruskoulutus
  - täydennyskoulutus
  - palveluiden valvonta – kiireettömän hoidon kriteerit
  - kieli- ja kulttuuritausta
- 2. Mielenterveys- ja päihdepalveluihin pääsee helposti yhden oven periaatteella sosiaali- ja terveyskeskuksen kautta.
- 3. Kokemusasiantuntijat ja vertaistoimijat otetaan mukaan mielenterveys- ja päihdetyön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin.
- 4. Tahdosta riippumatonta hoitoa koskevat säännökset kootaan yhteen lakiin.
- Psykiatrisessa sairaalahoidossa kehitetään tahdosta riippumattomaan psykiatriseen sairaalahoitoon ottamisen yhteyteen ulkopuolisen asiantuntijan arviointikäytäntö
- Toteutetaan valtakunnallinen pakon käyttöä vähentävä ohjelma.

II Panostetaan ehkäisyyn

- 6. Mielensterveys- ja päihdeongelmien ehkäisemiseksi mm.
  - Alkoholiverotusta korotetaan
  - Hyvinvointia tukevia yhteisöjä vahvistetaan ja kansalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa itseään koskeviin päätöksiin lisätään
  - Tunnistetaan ja ehkäistään mielensterveys- ja päihdeongelmien siirtyminen yli sukupolvien.
- 7. Kunnat tekevät mielensterveys- ja päihdetyön strategian ja sisällyttävät sen osaksi kuntastrategiaa.
- Ehkäisevän ja edistävän mielensterveys- ja päihdetyön asemaa vahvistetaan alueellisilla koordinaattoreilla.

III Palvelut toteutetaan toimivana kokonaisuutena

- 8. Kunnat koordinoivat julkiset, kolmannen sektorin ja yksityissektorin mielenterveys- ja päihdepalvelut toimivaksi palvelukokonaisuudeksi.
- 9. Kunnat tehostavat perus- ja avopalveluja lisäämällä mielenterveys- ja päihdetyön päivystyksellisiä, liikkuvia ja konsultaatiopalveluja, jolloin laitospaikkojen tarve vähitellen vähenee. Erikoistason mielenterveys- ja päihdepalveluiden avohoito yhdistetään. Psykiatrinen sairaalahoito siirretään yleissairaaloiden yhteyteen.
- 10. Lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdetyö toteutetaan erikoispalvelujen tuella ensisijaisesti lapsen omassa arkisessa elinympäristössä kodissa, päivähoidossa tai koulussa.
- 11. Työikäisten mielenterveys- ja päihdehäiriöiden ehkäisyä ja varhaista puuttumista edistetään työterveyshenkilöstön täydennyskoulutuksella, vahvistamalla työterveyshuollon koordinaattoroolia työpaikan, muun terveydenhuollon ja kuntoutuksen välillä sekä Kelan korvauskäytäntöjä kehittämällä.
- 13. Ikääntyvien mielenterveyshäiriöihin ja päihdeongelmiin puututaan ajoissa ja kehitetään ikääntyneille sopivia hoitomuotoja

IV Ohjauskeinoja kehitetään

- 14. Mielensterveystyön opetuksen minimisisällöt määritellään ja sisällytetään päihdetyön opetuksen minimisisältöjen kanssa sosiaali- ja terveydenhuollon peruskoulutuksen opetusohjelmiin.
- 15. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kokoaa mielensterveys- ja päihdetyön suositukset yhteen tietokantaan, huolehtii keskeisimpien suositusten päivittämisestä ja toteutumisen seurannasta. THL tukee mielensterveys- ja päihdetyön suositusten ja hyvien käytäntöjen toimeenpanoa.
- 16. Kaikki hallinnonalat ottavat huomioon toimintansa ja päätöstensä vaikutuksen kansalaisten mielensterveyteen ja päihdeiden käyttöön. Mielensterveys- ja päihdetyön suunnittelun ja kehittämisen valtakunnallista koordinaatiota yhdistetään.
- 17. Lisätään sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksien määrää sekä kohdennetaan sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämistoimintaan suunnattuja valtionavustuksia perustason mielensterveys- ja päihdepalvelujen kehittämiseksi. Lisäksi tehostetaan muiden palvelujärjestelmän kehittämistyöhön käytettävien rahoitusmahdollisuuksien käyttöä.
- 18. Sosiaali- ja terveysministeriö päivittää mielensterveyslain, päihdehuoltolain ja raittiustyölain sekä selvittää mahdollisuuden yhdistää mielensterveys- ja päihdehuoltolait.

■ KIITOS MIELENKIINNOSTA!